

symyksiin vinkkejä, jotka ovat aina hyödyllisiä kokeneemmallekin sielunhoitajalle. Kirja pitää esillä tärkeää teemaa sielunhoitajan itsetuntemuksesta, omasta (työ)hyvinvoinnista ja sielunhoitajan omasta hoidosta.

Luvussa tarkastellaan myös sielunhoidon tehtävää, sielunhoitajan erityisosaamista, joihin lukeutuvat uskonnolliset kysymykset, elämäntarkoituksen pohdinta ja kuoleman kysymykset. Samoin pohditaan ammattietiikkaa ja -periaatteita. Laki-pykälät vaihtoluovollisuudesta on koottu kattavasti ja ne ovat hyödylliset. Luvussa esitellään ihanteita, periaatteita ja pyrkimyksiä sekä kysytään, mikä oikeastaan tekee keskustelusta sielunhoidollisen.

Kolmas luku käsittelee seurakuntayhteisössä tapahtuvaa sielunhoitoa. Luvussa pohditaan esimerkiksi diakonian ja sielunhoidon suhdetta, toimitusten sielunhoidollisuutta ja sielunhoidon välineitä, kuten ehtoollista, rippiä, ja rukousta. Tervetullut ja mielenkiintoinen on Kettusen pohdinta olemisen ja tekemisen kirkosta. Kettunen nostaa esiin tärkeitä mahdollisuuksia seurakunnan sielunhoidolliseen huomioimiseen niin saarnassa, esirukouksessa kuin kirkkokahveilla. Esimerkiksi seurakunnan ravintola ja kahvila ovat kuin olohuoneita: tärkeää on oleminen, ei tekeminen. Kettunen haastaa miettimään seurakunnan olemusta.

Neljäs luku käsittelee sielunhoidon teologiaa ja tulevaisuutta. Kettunen peilaa asioita kirkon ja yhteiskunnan muutoksiin, joita ovat muutostrendi perhetilanteessa, maan sisäinen muuttoliike, maahanmuutto ja monikulttuuristuminen, työelämän rakennemuutokset, suomalaisen uskonnollisen kentän muuttuminen, perhesurmat, kouluampumiset, suuronnettomuudet sekä uskonnollisissa yhteisöissä tapahtunut lasten seksuaalinen hyväksikäyttö. Kettunen nostaa esiin merkittävän tilastollisen faktan: seurakuntapappien sielunhoidollisten keskustelujen määrä on laskenut todella

merkittävästi. Kettunen herättelee kirkon työntekijöitä ajattelemaan omaa käyttäytymistään ja olemistaan. Voidakseen olla sielunhoitaja aikamme ihmiselle, sielunhoitajan on itse pysähdyttävä, vetäytyttävä välillä syrjään, siirryttävä tekemisestä olemiseen.

Kettunen päättää kirjansa unelmaan sielunhoidollisesta kirkosta. Unelmaan kuuluu resurssien turvaaminen, se että sielunhoito on koko seurakunnan tehtävä sekä sielunhoidon jatkuva tutkiminen ja arvioiminen. Sielunhoidolliselle kirkolle olisi tilausta laajemminkin yhteiskunnassa.

Kirja on tervetullut ja varsin käytökelppoinen. Teos toimii oivallisesti sielunhoidon perusteoksena ja sopii kokeneemmankin sielunhoitajan käsikirjastoon. Kirja lunastaa sille asetetut tavoitteet ja onnistuu kuvaamaan otsikon lupaamia asioita eli sielunhoidon perusteita ja teologiaa. Se johdattaa lukijan sielunhoidon lähteille ja teologisiin perusteisiin. Kettunen tarkastelee sielunhoitoa monipuolisesti teorian, historian, lainsäädännön ja käytännön tasolla. Hän käsittelee isoja ja abstraktejakin teemoja, mutta antaa myös hyvin käytännöllisiä ja konkreettisia vinkkejä sielunhoitotyöhön, usein esimerkkien kautta. Lopusta löytyy hyödyllinen kirjallisuusluettelo lisätiedosta kiinnostuneille. Kirja jättää minut pohtimaan erityisesti sielunhoidon käsitettä: jos sielunhoitoa käsitteenä ei voida määrittellä kovin tarkasti, miten sitä voidaan tutkia?

KAROLIINA NIKULA
TEOL. MAIST., PORVOO

CATHERINE
CORNILLE (ED.)
The Wiley-Blackwell
Companion to Inter-
Religious Dialogue.
Chichester: Wiley-Blackwell
2013. 490 s.

Boston Collegessa professorina toimiva Catherine Cornille on viime vuosina kirjoittanut ahkerasti uskontojen kohtaamisen teologiasta ja toimittanut useita aihetta käsitteleviä kirjoja. Vaikka kirjallisuutta ajankohtaisesta aihepiiristä riittääkin, Wiley-Blackwellin laadukkaassa sarjassa julkaistu kokoomateos puolustaa paikkaansa teologin kirjajhyllässä: yksissä kansissa on poikkeuksellisen paljon asiaa ja vieläpä lukijan tietoja päivittäen.

Kirjan ensimmäisen osan artikkelit johdattelevat uskontodialogia koskevan teologisen keskustelun uusimpiin käänteisiin. Fokus on englanninkielisessä keskustelussa. Vaikka muillakin kielillä käydään aiheesta keskustelua, englanniksi käytävä keskustelu on kiistämättä keskiössä: monilla uskontodialogin suhteen hedelmällisimmillä alueilla, esimerkiksi Intiassa, kyseisellä kielellä on erittäin vahva asema.

Artikkelit käsittelevät muun muassa komparatiivista teologiaa (Francis X. Clooney, SJ), uskonnollista hybriditeettiä ja synkretismia peilailevaa "väliteologiaa" (Tinu Ruparell) ja scriptural reading -menetelmää (Marianne Moyaert). Lisäksi valotetaan vaikutusta, jota vaikkapa luostari-perinteellä (Pierre-François de Béhune, OSB), taiteella (Mary Anderson) ja naisilla (Jeannine Hill Fletcher) on ollut uskontodialogiin. Kirjoittajat ovat usein itse osallistuneet esittelemänsä metodin kehittämiseen, mikä antaa oman värinsä artikkeleille.

Valitettavasti kirjasta puuttuu johdatteleva katsaus uskontoteologian historiaan. Leonard Swidlerin artikkeli "The History of Inter-Religious Dialogue" keskittyy otsikkonsa

mukaisesti lähinnä uskontojen välisen institutionaalisen vuoropuhelun syntyyn. Esimerkiksi tuiki tärkeä pluralismidebatti, joka hallitsi uskontodialogia koskevaa keskustelua 1980- ja 1990-luvuilla, jää sadoista sivuista huolimatta vain muutamien satunnaisien viittausten varaan. Siksi lukija, jolla ei ole asiasta ennakkotietoja, joutuu turvautumaan muihin lähteisiin saadakseen artikkelien ymmärtämisen kannalta tarpeellisen kuvan keskustelun aiemmista vaiheista.

Sen sijaan lukija, jolla on perustiedot uskontoteologiasta, hyötyy teoksesta paljon. Yksissä kansissa on tarjolla kohtuullisen kattava katsaus siihen, mitä viimeisen vuosikymmenen aikana on tapahtunut. Ja monenlaista näyttääkin tapahtuneen, jos omaan tuntumaani on luottamista.

Oma väitöskirjani Raimon Panikkarin radikaalista pluralismista valmistui vuonna 2003. Näin jälkikäteen arvioiden se näyttäisi osuneen pluralismidebatin viimeiseen aaltoon. Pluralismidebatilla tarkoitetaan uskontojen moneutta koskevaa teologista kiistaa, joka puhkesi 1980-luvulla: keskuksessa olivat erityisesti John Hickin ja Paul Knitterin teologiat.

Useat tutkijat analysoivat 1990-luvun mittaan kriittisesti pluralistista uskontoteologiaa osoittaen sen ajautuvan sisäisiin ristiriitaisuuksiin. Tällaisen ”postpluralistisen” tutkimuskirjallisuuden innoittamana sovelsin omassa väitöstutkimuksessani vastaavaa kritiikkiä Panikkarin kosmotheandriseen visioon, joka pyrki edustamaan radikaalia pluralismia ja siksi välttämään pluralistisen uskontoteologian tavanomaiset sudenkuopat.

Väitöskirjani valmistuttua huomasi, että paljon julkaistaan sellaista tutkimusta, jossa koko kysymyskenttä pyritään asemoimaan uusin tavoin. Huomio näyttäisi pluralismidebatin jälkeen – tai paremmin sen vaikutuksesta – fokusoituneen kristilliseen praksikseen ja ”toiseuden” teologiseen merkitykseen.

Enää ei niinkään kysytä, miten muut uskonnolliset traditiot pitäisi teoreettisesti selittää vaan miten niihin pitäisi asennoitua.

Nyt arvosteltavana olevan teoksen ensimmäinen osa antaa päivitetyn katsauksen juuri tähän muutuneeseen tilanteeseen. Esimerkiksi Cornillen artikkeli heijastelee tyyli- puhtaasti tällaista kehityslinjaa: siinä pohditaan uskontodialogin edellytyksiä, ja sellaisina nähdään kristilliset hyveet, kuten nöyryys, sitoumus, yhteenkuuluvuus, empatia ja vieraanvaraisuus.

Teoksen toinen osa muodostuu peräti seitsemästätoista artikkelista, joista kukin käsittelee jotakin ”bilateraalista” esimerkkitapausta uskontodialogin saralla. Kuten jo lukumäärästä voi aavistaa, osa näistä käsittelee hyvinkin eksoottisia dialogeja. Enpä ole aikaisemmin tiennyt paljon mitään esimerkiksi konfutselaisuuden ja juutalaisuuden välisestä kohtaamisesta. Myös kristinuskon ja Amerikan alkuperäiskansojen tai shintolaisten ja buddhalaisuuden välinen dialogi on jäänyt alan kirjallisuudessa katveeseen, vaikka traditioiden kohtaaminen on epäilemättä historian saatossa ollut intensiivistä.

Kuten artikkelikokoelmassa yleensä, kokonaisuus on hajanainen. Monet artikkelit olisi myös voinut rakentaa toisin. Esimerkiksi hindulaisuuden ja kristinuskon välistä massiivista dialogia esittelevä artikkeli keskittyy kapeasti hindureformaattorien kohtaamisiin kristinuskon kanssa. Ram Mohan Royn, Swami Vivekanandan ja Mahatma Gandhin merkitys on kieltämättä suuri – ei vain hindu-kristillisessä kohtauksessa vaan myös yleisemmin uskontohistoriassa. Rajaus merkitsee kuitenkin sitä, että mainitsematta jää merkittävä määrä intialaisia teologisia innovaatioita, joiden avulla kristinuskoa on pyritty kontekstualisoimaan hindulaiseen kulttuuriympäristöön.

Artikkelien metodinen ote on varsin vaihteleva, mutta useimmiten tulokulma teemaan on aatehis-

toriallinen. Esimerkiksi käy David Peter Lawrencen artikkeli buddhalais-hindulaisesta dialogista, joka keskittyy sofistikoituneisiin filosofisiin debatteihin Intian historiassa. Tämä johtaa siihen, että esimerkiksi hindulaisuudesta buddhalaisuuteen kääntynyttä dalit-johtajaa B. R. Ambedkaria ei mainita ollenkaan koko kirjassa. Myös ruohonjuuritason vuorovaikutus esimerkiksi Nepalissa tai Sri Lankalla jää sivuun, kun fokus on filosofisissa argumenteissa.

Kaikkea ei tietenkään voi saada yksissä kansissa. Puutteistaan huolimatta Wiley-Blackwellin matkakumppani uskontodialogiin jättää kuitenkin hyvin myönteisen lopputuloksen. Ensimmäinen osa nostaa esille ajanmukaisia lähestymistapoja teemaan korostaen uskonnollisten traditioiden välisten rajapintojen sumeutta ja teologisten teorioitten rajallisuutta. Toinen osa muistuttaa rajoituksineenkin siitä, että kyse on aina konkreettisista kohtaamisista.

**JYRI KOMULAINEN
DOS., HELSINKI**